

15.8.2023

1/3

YRITYSTUKINEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO

Vaihtoehtoisia käyttövoimia käyttävien ajoneuvojen hankinta- ja muuntotuki

1. Lausuntopyyntö ja tuen kuvaus

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt 9.8.2023 päivätyllä lausuntopyynnöllä yritystukineuvottelukunnalta lausuntoa siitä, täyttääkö *Vaihtoehtoisia käyttövoimia käyttävien ajoneuvojen hankinta- ja muuntotuki* Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit ja siitä, mitä valtiontukisääntöjen mukaista menettelyä tukitoimenpiteen osalta tulisi noudattaa (lausuntopyyntö liitteenä).

Tuen tavoitteet ja sisältö

Laki vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan sekä ajoneuvon vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivaksi muuntamisen määräaikaisesta tukemisesta (jäljempänä *hankinta- ja muuntotukilaki*, 1289/2021) tuli voimaan 1.1.2022. Voimassa olevan lain mukaan hankintatukea voi saada sähkö- ja kaasukäyttöisen paketti- ja kuorma-auton hankintaan.

Nyt lakia ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan EU:n valtiontukilainsäädännön muutoksia, jotta sähkö- ja kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen tukea voitaisiin myöntää myös jatkossa. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi vetykäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintatukikategoria. Ajoneuvon hankintatuen tarkoituksena on kannustaa hankkimaan sähköllä, kaasulla tai vedyllä toimivia paketti- ja kuorma-autoja, jotka hankintahinnaltaan ovat vielä fossiilisilla polttoaineilla toimivia ajoneuvoja kalliimpia ja siten edistää Suomen kansallisten ilmastotavoitteiden ja Euroopan unionin päästövähennysvelvoitteen saavuttamisessa.

Vuosien 2022–23 valtion talousarvioissa on budjetoitu yhteensä 12 miljoonaa euroa sähkö- ja kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen hankintatukiin siirtomäärärahana. Määräraha jakaantuu puoliksi paketti- ja kuorma-autojen hankintatukiin niin, että kummallekin ajoneuvoluokalle on vuosina 2022–23 osoitettu kuusi miljoonaa euroa määrärahaa. Vuoden 2023 talousarviossa näistä määrärahoista on budjetoitu yhteensä 2,5 miljoonaa euroa. Päätösosan käyttösuunnitelmassa määräraha jakautuu siten, että sähkö- ja kaasukäyttöisten pakettiautojen hankintatukiin olisi käytettävissä 1,5 miljoonaa euroa ja sähkö- ja kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintatukiin 1 miljoonaa euroa.

Ennakkoarviointi

2.1 EU:n lainsäädännön mukaisten valtiontuen edellytysten täyttyminen

Tukitoimenpiteen arvioidaan täyttävän Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit. Tuki myönnetään valtion varoista taloudelliseen toimintaan. On mahdollista, että tuelle osoitettu määräraha loppuisi kesken kauden, eli osa hakijoista voi olla saamatta tukea. Tukitoimenpide on näin ollen valikoiva. Lausuntopyynnön mukaan tukitoimenpiteellä voi olla vaikutuksia jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tai kilpailuun.

2.2 Valtiontukea koskeva menettelytapa

Lausuntopyynnön mukaan tukitoimenpiteeseen soveltuu yleinen ryhmäpoikkeusasetus (*komission asetus (EU) No 651/2014 muutoksineen*, jäljempänä RPA). Asetukseen kesällä 2023 tehdyt muutokset edellyttävät muutoksia voimassa olevaan ajoneuvojen hankinta- ja muuntotukilakiin, sillä tuet nollapäästöisten ja puhtaiden ajoneuvojen hankintatuille pitää jatkossa asetuksen muutosten johdosta myöntää uuden 36 b artiklan (Investointituki puhtaiden tai päästöttömien kulkuvälineiden hankintaan ja kulkuvälineiden jälkiasennuksiin) nojalla nykyisen 36 artiklan sijaan.

RPA:n 36 b artiklan 1 kohdan mukaan investointituki, jota myönnetään tie-, raide-, sisävesi- tai meriliikenteen puhtaiden tai päästöttömien kulkuvälineiden hankintaan ja kulkuvälineiden, ilma-aluksia lukuun ottamatta, jälkiasennuksiin, jotta ne voidaan luokitella puhtaiksi tai päästöttömiksi kulkuvälineiksi, on perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla sisämarkkinoille soveltuvaa, ja se vapautetaan perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvaatimuksesta edellyttäen, että se täyttää 36 b artiklassa ja RPA:n I luvussa säädetty edellytykset.

Sähkö- ja vetykäyttöiset paketti- ja kuorma-autot ovat 36 b artiklan mukaisia nollapäästöisiä ja puhtaita ajoneuvoja, joten niihin voidaan soveltaa kyseisen artiklan säännöksiä. RPA:n mukaista tukea voidaan myöntää sellaisten puhtaiden kulkuvälineiden, joiden käyttövoima on ainakin osittain sähkö tai vety hankintaan. Näin ollen kansalliseen hankinta- ja muuntotukiohjelmaan kuuluvat kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen tuet eivät jatkossa enää kuulu RPA:n soveltamisalaan.

Sähkökäyttöisten ja vetykäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen tukien osalta ryhmäpoikkeusasetuksen 36 b artiklan pääsääntönä on, että ajoneuvojen hankintatuet myönnetään tarjouskilpailumenettelyssä. Kuitenkin artiklan 6 kohdan mukaan tarjouskilpailumenettelystä voidaan poiketa, jos tuki myönnetään perustuen tukiohjelmaan. Ajoneuvojen hankintatukijärjestelmä perustuu siitä annettuun säädökseen, jonka perusteella valtionapuviranomainen myöntää tukia, joten ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan kuuluvien ajoneuvojen hankintatukia ehdotetaan jatkossakin myönnettävän hakemuksesta tarjouskilpailumenettelyn sijaan.

36 b artiklan 6 kohdan mukaan tuen tuki-intensiteetti saa olla enintään 20 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. Tuki-intensiteettiä voidaan korottaa 10 prosenttiyksikköä päästöttömien kulkuvälineiden osalta ja 20 prosenttiyksikköä keskisuurten yritysten osalta tai 30 prosenttiyksikköä pienten yritysten osalta.

Kaasukäyttöisten paketti- ja kuorma-autojen tukiin on tarkoitus soveltaa de minimis –asetusta (*komission asetus (EU) No 1407/2013*), sillä de minimis –asetus ei sisällä rajoituksia tuettavan ajoneuvojen käyttövoiman osalta. De minimis –asetuksen 3 artiklan 2 kohdan perusteella vähämerkityksistä tukea ei kuitenkaan saa myöntää maanteiden tavarakuljetuksiin tarkoitettujen ajoneuvojen hankintaan.

De minimis -asetuksen voimassaolo päättyy 31.12.2023. Lausuntopyynnön mukaista lakia on tarkoitus tarkistaa, kun de minimis -asetuksen muutokset ovat julkaistu. Liikenne- ja viestintäministeriön on tarkoitus antaa muutosten johdosta eduskunnalle täydentävä hallituksen esitys tai, mikäli aikataulusyistä tämä ei ole mahdollista, uusi hallituksen esitys.

2. Yritystukineuvottelukunnan lausunto

Yritystukineuvottelukunta puoltaa ennakoarvioinnissa esitettyä ja toteaa, että vaihtoehtoisia käyttövoimia käyttävien ajoneuvojen hankinta- ja muuntotuki täyttää EU:n lainsäädännön mukaiset valtiontuen edellytykset.

Valtiontukea koskevana menettelytapana kyseessä olevan tukiohjelman tapauksessa voidaan soveltaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 36 b artiklaa. Yritystukineuvottelukunta toteaa, että ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen edellyttää, että myönnettävä tuki täyttää asetuksen I ja II luvun yleiset edellytykset sekä 36 b artiklan mukaiset erityiset edellytykset. Yritystukineuvottelukunta suosittelee, että asetuksen I luvun edellytyksissä mainittu ns. Deggendorf –ehto olisi mainittu tukiohjelmalla koskevassa hallituksen esityksessä tai tukiohjelmalla koskevassa kirjallisessa ohjeistuksessa. Kaasukäyttöisten ajoneuvojen osalta menettelytapana voidaan soveltaa ns. de minimis –asetusta.

Esittelijä: erityisasiantuntija Elisa Fagerström

LIITTEET

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö 9.8.2023 liitteineen